

Trafikverkets ärendenummer
TRV 2024/14384
Motpartens ärendenummer
SJÖV 23-05482

Dokumentdatum
2024-10-02

Genomförandeavtal – Slussar i Trollhätte kanal, Trollhättan

Mellan nedanstående parter träffas härmed avtal om genomförande enligt följande:

§ 1 Parter

Trafikverket, org.nr 202100-6297, 781 89 Borlänge, nedan Trafikverket

Sjöfartsverket, org.nr 202100-0654, 601 78 Norrköping, nedan Sjöfartsverket

Trollhättans stad, org.nr 212000-1546, Gärdhemsvägen 9, 461 83 Trollhättan, nedan Staden

Trafikverket, Sjöfartsverket och Staden kallas nedan gemensamt för **Parterna**.

§ 2 Definitioner och begrepp

Följande definitioner och begrepp används i detta genomförandeavtal:

Sjöfartsanläggning: Infrastrukturen för transporter på vatten, innefattande farleder, hamnar, kajer, slussar eller liknande byggnadsverk.

Projektet: Genomförande och utbyggnad av nya slussar i Trollhätte kanal avseende delen som berör Trollhättans kommun. Trafikverket ansvarar för genomförandet av projektet såsom byggherre. Sjöfartsverket är infrastrukturhållare och statlig förvaltare av sjöfartsanläggningarna som omfattas av projektet.

Trollhätte kanal: Avser den allmänna farleden mellan Vänersborg och Göteborg vilken är 82 km lång, varav ca 10 km är grävd och sprängd kanal, resterande utgörs av naturlig fåra i Göta älv.

Bergkanalen: Farledssträckan mellan Åkers sjö och Klaffbron i centrala Trollhättan.

Olidebron: Stadens befintliga gång- och cykelbro över Bergkanalen.

Svängbron (NOHAB-bron): Vattenfall vattenkraft ABs befintliga svängbro för tunga transporter.

Bro över stickspår Nohab: Stadens befintlig bro över stickspår Nohab på Åkersjövägen.

Klaffbron: Stadens befintliga vägbro norr om Olidebron.

Miljödom: Ansökan om tillstånd om vattenverksamhet som inlämnas till mark- och miljödomstolen i Vänersborg.

MB: Miljöbalken.

PBL: Plan- och bygglagen.

Dokumentdatum
2024-10-02

RAÄ: Riksantikvarieämbetet.

KML: Kulturmiljölagen.

§ 3 Syfte och bakgrund

Syftet med detta avtal är att reglera respektive parts ansvar för genomförandet av projektet.

Beskrivning av projektet

Trafikverkets projekt Slussar i Trollhätte kanal planerar för byggnation av nya slussar i Lilla Edets, Trollhättans, samt Vänersborgs kommun. Projektet syftar till att säkra Vänersjöfartens framtid och skapa förutsättningar för framtida sjöfart genom att byta ut befintliga slussar på alla tre orter.

Projektet omfattar projektering och byggnation av nya slussar och är ett samarbete mellan Trafikverket och Sjöfartsverket. Trafikverket är byggherre och ansvarar för att bygga de nya sjöfartsanläggningarna. Sjöfartsverket är infrastrukturhållare och statlig förvaltare av sjöfartsanläggningarna.

Möjligheten till slussning av båtar/fartyg mellan olika vattennivåer i Trollhätte kanal är en förutsättning för att kunna bedriva sjöfart mellan hamnarna i Väneren och omvärlden. Vänersjöfarten är av strategisk betydelse för näringslivet i regionen, och helt avgörande för viss industriverksamhet. Utan sjöfart ökar sårbarheten och konkurrensen minskar mellan de kvarvarande transportslagen. Näringslivet får högre transportkostnader, vilket därmed hämmar den internationella konkurrenskraften.

De befintliga slussarna togs i bruk 1916 och är nu över 100 år gamla. Byggtekniska utredningar avseende slussarnas tekniska status visar att deras tekniska livslängd passerar omkring år 2030. Utmaningarna härrör främst från slussarnas betongkonstruktioner som påverkas av naturliga och oundvikliga urlakningsprocesser. Omfattande reparationer har pågått sedan 1930-talet och regelbundna renoveringsinsatser kommer krävas fram till den tekniska livslängdens slut 2030. Sjöfartsverket har gjort bedömningen att ansvar inte kan tas för den befintliga slussleden längre än till år 2030, detta då riskerna inte anses acceptabla vid fortsatt drift.

I regeringens beslut i Nationell plan för 2014 – 2025 är frågan om Slussar i Trollhätte kanal utpekad som en brist och man ansåg att frågan om renovering av nuvarande slussar borde undersökas ytterligare.

En kompletterande utredning stråkstudie/ÅVS genomfördes under åren 2016–2017 som syftade till att fördjupa beslutsunderlaget inför Trafikverkets åtgärdsplanering för 2018–2029. Kompletteringen bestod huvudsakligen i framtagning av byggtkniska alternativ för nya slussar eller avveckling av befintliga slussar, samt konsekvenser för näringsliv och samhälle. Resultatet av åtgärdsvalsstudierna kan sammanfattas enligt följande:

- Befintliga slussar är uttjänta 2030/ fortsatt renovering av dagens slussar är inte möjlig.
- Nybyggnation i befintlig sträckning medför stora risker.

Trafikverkets och Sjöfartsverket samlade bedömning är att byggnation av ny slussled i ny sträckning innan 2030 är den enda möjligheten för att bibehålla och utveckla

Dokumentdatum
2024-10-02

Vänernsjöfarten. I gällande nationell plan 2022–2033 finns projektet med som namngivet objekt med tillhörande finansiering.

Nya slussar realiserar sjöfartens potential i stråket genom att bibehålla dagens sjötrafik samt skapa möjlighet att i framtiden trafikera kanalen med större fartyg. Därigenom kan åtgärden både minska andelen lastbilstransporter samt avlasta järnvägssystemet men också öka konkurrensen mellan de tre transportslagen. Nya slussar medför att båtutturen och den lokala turistnäringen kan upprätthållas och utvecklas över tid.

I syfte att kunna erhålla en lagakraftvunnen miljödom för ett genomförande kommer projektet också att behöva ansöka om planbesked i två skeden, den första delen avser Bergkanalen och i ett senare skede ansöks om planbesked för en ny sjöfartsanläggning inom korridor Nord i enlighet med ställningstagandet.

§ 4 Tidigare avtal

Sjöfartsverket och Staden har tidigare träffat följande avtal, vilka fortsatt gäller oberoende av detta avtal:

- Samarbetsavtal mellan Sjöfartsverket, Trollhättans stad och Vattenfall vattenkraft AB
- Nyttjanderättsavtal Olidebron
- Planavtal Bergkanalen

Exempel på kommande avtal:

- Överenskommelse om fastighetsreglering
- Planavtal Ny slussled
- Arrendeavtal
- Servitutsavtal
- Avtal med trafikkontoret för arbeten i/nyttjande av kommunens väganläggningar
- M.fl.

§ 5 Avtalets giltighet

Detta avtal reglerar åtaganden, mellan parterna, vad gäller kostnader, projektering, utförande och markåtkomst samt drift och underhåll av anläggningar i samband med genomförandet av projektet. Avtal är giltigt från och med den tidpunkt när det undertecknats av parterna och under förutsättning:

- att projektet erhåller erforderliga medel för genomförandet enligt Trafikverkets förslag till Nationell plan för projektet *Slussar i Trollhätte kanal*.
- att projektet genom Trafikverket och Sjöfartsverket beviljas de tillstånd som krävs för att genomföra projektet *Slussar i Trollhätte kanal*.
- att avtalet undertecknas av Parterna.

§ 6 Beskrivning av ansvar, åtgärder och kostnader

Gemensam planeringsprocess

Planering ska ske i nära samverkan mellan parterna. Parterna ska verka för ett öppet och transparent förhållningssätt och att framtagna utredningar och underlag i hög grad delas med varandra. Parterna ska planera tillsammans för en parallell planeringsprocess avseende ansökan om tillstånd för vattenverksamhet och detaljplaner. Vidare ska parterna eftersträva gemensamt framtagna budskap och gemensam målbild.

Dokumentdatum
2024-10-02

Åtgärderna enligt nedan ska utföras enligt myndigheters instruktioner, lagar och bestämmelser (exv. miljödömdom, detaljplan och dispenser). Parterna är överens om att i planering och utförande av projektet samverka till långsiktiga lösningar som tillskapar positiva synergier för alla parter samt minimerar negativ påverkan såväl i genomförandeskede som framtida driftskede.

Åtgärder i den statliga infrastrukturen

Objektet omfattar följande åtgärder i fastighet- och anläggning som staten genom Sjöfartsverket eller Trafikverket förvaltar och ansvarar för:

Åtgärd 1: Ny sjöfartsanläggning i ny sträckning

En ny sjöfartsanläggning med tillhörande drift och underhållsfunktioner ska byggas i ny sträckning inom korridor Nord, enligt kartbilaga 1.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som krävs för att genomföra åtgärden. (Se åtgärd 6: Detaljplan Ny sjöfartsanläggning inom korridor Nord). Vidare ansvarar projektet för behövliga förhandlingar om inlösen, överlåtelse om del av fastigheter, servitut m.m.

Sjöfartsverket ska anskaffa de lov som kan krävas enligt PBL.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför genomförandet av åtgärden.

Drift och underhåll: Sjöfartsverket är mottagare av färdig sjöfartsanläggning samt ansvarar för fortsatt drift och underhåll.

Åtgärd 2: Befintlig sjöfartsanläggning

När ny sjöfartsanläggning tagits i drift kommer befintliga slussar i Trollhättan (sluss 2-5) att stängas och säkras mot framtida dammbrott och rasrisker. Möjligheter att på bästa sätt bevara 1916-års slussar och tillgängliggöra miljön kommer att utredas vidare i kommande skede. Parterna är överens om att tillsammans, och i samverkan med RAÄ, verka för lösningar som ytterligare tillgängliggör området för allmänheten och höjer dess attraktivitet.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som krävs för att genomföra åtgärden.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför genomförandet av åtgärden.

Drift och underhåll: Sjöfartsverket är mottagare av färdig anläggning samt svarar för fortsatt drift och underhåll.

Åtgärd 3: Bergkanalen

För att åstadkomma ökad framkomlighet och förbättrad säkerhet för sjöfarten behöver Bergkanalen breddas i sträckan mellan Klaffbron och Olidebron.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som krävs för att genomföra åtgärden. Vidare ansvarar projektet för behövliga förhandlingar om inlösen, överlåtelse om del av fastigheter, servitut m.m.

(Se åtgärd 5: Detaljplan Bergkanalen nedan).

Projektering: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför genomförandet av åtgärden.

Drift och underhåll: Sjöfartsverket är mottagare av färdig sjöfartsanläggning samt svarar för fortsatt drift och underhåll.

Åtgärd 4: Nya broar över ny slussled och Bergkanalen

För att bibehålla väg- och cykelstråk som kommer i konflikt med ny anläggning samt för att knyta ihop staden med fall- och slussområdet anläggs två nya broar.

Handwritten initials and signature in blue ink.

Dokumentdatum
2024-10-02

En bro anläggs över ny slussled och en bro över Bergkanalen. Broarna ska vara dimensionerade för gång-, cykel-, fordonstrafik samt behovet av tunga transporter inom området.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som erfordras för att genomföra åtgärden.

(Se åtgärd 5: Detaljplan Bergkanalen).

Projektering: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför genomförandet av åtgärden.

Drift och underhåll: Sjöfartsverket är mottagare av färdiga broanläggningar samt svarar för fortsatt drift och underhåll.

Åtgärd 5: Detaljplan Slussled/Bergkanal

För att möjliggöra breddning av Bergkanalen och anläggandet av ny sjöfartsanläggningen med tillhörande byggnader, vägar och övriga anordningar behöver området detaljplaneläggas. Planerade åtgärder i Bergkanalen kommer i konflikt med gällande stadsplan, 1581K-S:I/1920, då tillåten markanvändning inte medger kanalverksamhet. Parterna ska tillsammans verka för att i arbetet med framtagande av detaljplan skapa en attraktiv miljö med nödvändiga funktioner runt ny sjöfartsanläggning.

Tillstånd/planer: Staden svarar för den formella handläggningen och myndighetsutövningen. Parterna ska under planarbetet kontinuerligt behandla frågor kring planen och för att tillsammans verka för att detaljplanen tas fram, antas och vinner laga kraft.

Sjöfartsverket står för kostnaderna för framtagande av detaljplanen.

Projektering/Utredning: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden samt nödvändiga utredningar/underlag för ny detaljplan.

Åtgärd 6: Detaljplan Bro över Bergkanalen

Den nya sjöfartsanläggningen föranleder att befintliga broar, Olidebron och Vattenfalls svängbro, påverkas och deras funktioner behöver ersättas med en ny bro. Ny detaljplan behöver tas fram som medger sådan markanvändning.

Tillstånd/planer: Staden svarar för den formella handläggningen och myndighetsutövningen. Parterna ska under planarbetet kontinuerligt behandla frågor kring planen och för att tillsammans verka för att detaljplanen tas fram, antas och vinner laga kraft.

Sjöfartsverket står för kostnaderna för framtagande av detaljplanen.

Projektering/Utredning: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden samt nödvändiga utredningar/underlag för ny detaljplan.

Åtgärd 7: Besökscentrum

Byggnation av nya slussar i Trollhättan kommer att väcka intresse och uppmärksamhet under lång tid och kommer sannolikt locka till sig besökare.

Parterna är överens om att verka för etablering av ett besökscentrum i relativ närhet till den nya sjöfartsanläggningen i syfte att möjliggöra insyn i byggandet med såväl historiska som framåtblickande inslag och därtill utveckla besöksmålet med tillhörande turism i en fortsatt driftfas. I det kommande arbetet med projektering och framtagande av detaljplan skall parterna samverka för en lämplig lösning och placering med tillhörande innehåll.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa tillstånd som erfordras för att genomföra åtgärden.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför utredning, i samverkan med kommunen, och projektering av åtgärden.

Dokumentdatum
2024-10-02

Produktion: Om parternas gemensamma utredningsarbete kommer fram till att det är möjligt med en etablering av ett besökscentrum åtar sig Trafikverket att bekosta och utföra genomförandet av åtgärden. Vilken part som ska äga och ansvara för eventuellt besökscentrum får inväntas utredningsarbetet.

Åtgärd 8: Sjöfartsverkets befintliga verksamheter

Kanal och slussområdet är en populär mötesplats för kommuninvånare och besökare och har stor potential att bli en ännu mer attraktiv samlingsplats för både kultur-, fritids och turiständamål. Då ny sjöfartsanläggning byggs inom korridor Nord och Sjöfartsverket till viss del behöver omdisponera sin verksamhet med tillhörande byggnader uppstår möjligheter att hitta andra användningsområden inom delar av det befintliga slussområdet med syftet att utveckla och tillgängliggöra området i större utsträckning mot idag.

Potentiella utvecklingsobjekt som framkommit framgår av nedan punkter och redovisas på bilaga 2. Utvecklingsobjekten kan aktualiseras först när punkterna i enlighet med § 2 *Avtalets giltighet* är uppfyllda.

- Badplats i Höljan i samband med stängning av slussar.
- Upplåtelse av ställplatsområde till förmån för turism.
- Etablering av industriminnescentrum med handel.
- Upplåtelse av Vita villan med tillhörande markområde.
- Upplåtelse av Gula villan och intilliggande personalbyggnad med tillhörande mark- och vattenområde.
- Möjlighet till utveckling av gästhamn för fritidsbåtar i Åkers sjö.

Trafikverket åtar sig att ta fram separata genomförandeavtal för de punkter som staden är intresserad av att gå vidare med. Sjöfartsverket åtar sig att ta fram de arrendeavtal som behöver upprättas. Trafikverket åtar sig även att vara sammankallande för en samverkansgrupp i syfte att arbeta vidare med ovanstående utvecklingsobjekt.

Åtgärd 9: Provisorisk passage E45 (byggnadsverk/bro)

För transporter av överskottsmassor kan det eventuellt komma att bli nödvändigt att passera E45, antingen via tunnel under eller bro över, för åtkomst till plats för mellanupplag. När samtliga överskottsmassor har transporterats ut ska provisoriet tas bort och området återställas.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa tillstånd som erfordras för att genomföra åtgärden.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför åtgärden.

Drift och underhåll: Trafikverket är anläggningsägare av den provisoriska passagen ansvarar för löpande drift och underhåll under byggnationen samt för återställandet.

Åtgärder på och inom kommunal mark och infrastruktur

Objektet omfattar följande åtgärder på fastighet och i anläggningar som Staden äger och ansvarar för:

Åtgärd 10: Mellanupplag Lextorp 1:211

Schakt för slussanläggningen och breddning/muddring av Bergkanalen kommer att generera stora mängder överskottsmassor, mestadels berg. Då det inte i någon större omfattning kommer att finnas möjlighet att återanvända överskottsmassor inom projektet så kommer massorna sannolikt att läggas i temporära mellanlager innan de transporteras vidare för eventuell

Dokumentdatum
2024-10-02

återanvändning eller till slutlig uppläggningsplats. Masstransporterna har en stor påverkan på miljö och boendemiljön där närboende påverkas av bullret och byggtrafiken. Projektet planerar därmed för att i så hög grad som möjligt transportera massor via sjövägen och minimera behovet för mellanlagring.

För de överskottsmassor som ändå uppstår behövs yta för mellanupplag. Projektet har identifierat en yta som skulle kunna vara ändamålsenlig inom Lextorp 1:211. Om planerade fältundersökningar och behövliga utredningar visar att ytan är lämplig för mellanupplag upplåter Staden tillfälligt del av Lextorp 1:211, se bilagd kartbilaga 3. Separat arrendeavtal med upplåtelsetid om ca. 8 år träffas mellan Trafikverket och Staden.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som erfordras för att genomföra åtgärden samt ansvarar för att ta fram avtal som hanterar utformning, ersättning, upplåtelsetid och återställande till åkermark. Staden ansvarar för att säga upp gällande arrendeavtal.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför anpassning till mellanupplagsyta samt återställandet.

Drift och underhåll: Under upplåtelsetiden ansvarar Trafikverket för området.

Åtgärd 11: Skydds- och kompensationsåtgärder

Den nya farleden medför påverkan på bland annat värden för naturmiljö, friluftsliv och kulturmiljö. De krav på kompensations- och skyddsåtgärder som uppstår kommer att hanteras i separat genomförandeavtal som tas fram av Trafikverket och tecknas av parterna.

Den nya anläggningen orsakar även intrång i Älvrummets Naturreservat som innebär att dispens från naturreservatsföreskrifterna och/eller delvis upphävande av naturreservatet blir nödvändigt. Sannolikt kommer en kompensation i form av nytt naturreservat behövas som kompensation för intrånget oavsett dispens eller upphävande. Detta kommer att hanteras i separat genomförandeavtal som tas fram av Trafikverket och tecknas av parterna.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som erfordras för att genomföra åtgärden. Vidare tar Trafikverket fram separat avtal om skada samt eventuella nyttjanderättsavtal som behöver träffas mellan Trafikverket och Staden.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför utredning och projektering av åtgärden i samverkan med Staden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför åtgärden.

Åtgärd 12: Olidebron

Den nya sjöfartsanläggningen medför att Olidebron inte kan stå kvar och ska lösas in av projektet. Inlösen innebär att Olidebron hamnar i Trafikverkets ägo mot en ersättning som motsvarar brons restvärde vid värdetidpunkten, dvs. dagen då projektet behöver ta bron i anspråk.

Tillstånd/planer: Trafikverket ska anskaffa de tillstånd som erfordras för att genomföra åtgärden samt ta fram avtal om ersättning för inlösen av restvärde.

Projektering: Trafikverket bekostar och utför utredning och projektering av åtgärden.

Produktion: Trafikverket bekostar och utför genomförandet av flytt/rivning/borttagande.

Åtgärd 13: Bergmassor

Projektet medför en stor mängd överskottsmassor varför det är av stort intresse

Dokumentdatum
2024-10-02

för projektet att utreda och kartlägga om det finns samordningsvinster i fråga om masshantering i projektets närhet.

Om Staden ser behov av bergmassor i samband med exv. framtida exploateringar, utbyggnad av vägar, gc-vägar, m.m. tecknas avtal om överlåtelse av massor utan ersättning mellan projektet och Staden utifrån samordningsvinster, återanvändningsområden för massorna inom närområdet, minska klimatutsläpp och mängden deponerade massor.

Åtgärd 14: Kommunal bro

Om den kommunala bron över stickspår Nohab bedöms påverkas av byggtransporter ska projektet ta fram separat avtal som innefattar projektering, utförande, garantiförhållanden m.m. Återställning till samma tekniska standard som gällde före åtgärderna utförs och bekostas av Trafikverket.

Åtgärd 15: Kommunala vägnätet

Om kommunala gator, gc-vägar, gångstråk m.m. bedöms påverkas av planerade åtgärder ska projektet ta fram separat avtal som innefattar projektering, utförande, garantiförhållanden m.m. Återställning till samma tekniska standard som gällde före åtgärderna utförs och bekostas av Trafikverket.

Önskemål från staden om ev. standardhöjning i samband med återställandet bekostas av staden.

Åtgärd 16: Kommunala ledningar

Om kommunala ledningar påverkas av planerade åtgärder ska Trafikverket träffa särskilda överenskommelser med Trollhättans Energi. Överenskommelserna ska innefatta projektering, utförande, garantiförhållanden m.m. Åtgärderna bekostas av Trafikverket.

§ 7 Tidplan

Preliminära tider:

Detaljplan Bro över Bergkanalen:	2023-2026 (ink. överklagande)
Detaljplan Detaljplan Slussled/bergkanal:	2024-2026 (ink. överklagande)
Ansökan om vattenverksamhet (miljödom):	2025-2028 (ink. överklagande)
Förb. entreprenad, ny bro Bergkanalen:	2026-2028
Huvudentreprenad, ny sjöfartsanläggning:	2028-2032
Dammsäkring, befintliga slussar:	2033-
Mellanupplag Lextorp 2:11	2027-

§ 8 Övrigt

Ändringar eller tillägg till detta avtal ska vara skriftliga och undertecknas av parterna samt referera till ursprungligt avtal för att vara giltiga.

§ 9 Tvist

Tvist avseende tillämpning eller tolkning av detta avtal ska avgöras av allmän domstol enligt svensk lag.

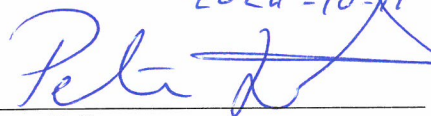
AVTAL

9 (9)

Dokumentdatum
2024-10-02

Detta avtal är upprättat i tre (3) likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Ort och datum: Trollhättan
2024-10-11

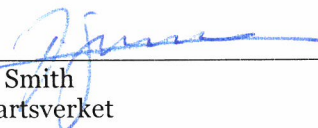
Peter Eriksson
Trollhättan Stad

Ort och datum: Göteborg
2024-10-23

Mikael Nummedal
Trafikverket

Ort och datum: 2024/11/11

Joel Smith
Sjöfartsverket

